

[Krag.]

bruge det saa hyppigt misbrugte Ord: demokratisk —, at der paa Rigsdagen skal være Plads for alle Anskuelse blandt Vælgerne, men er der nu ikke Grund til at spørge: Har da en hvilken som helst Anskuelse, der maatte finde en vis, omend ret minimal, Tilslutning blandt Vælgerne, en Værdi, som berettiger til at opfylde dette Krav om Repræsentation, naar blot nogle faa Tusinde Mennesker nærer denne Anskuelse? Hvor mange af disse moderne Anskuelse er i Virkeligheden ikke Taagedannelser, som kun kan opstaa og opnaa en Døgnflueltværelse i en forvirret Tid, i en Brydnings-tid, men som i deres Dunkelhed, i deres mystiske Teoretiseringen fanger ubefæstede, søgende Sind og foranlediger Partidannelser, som kommer og gaar, saadan som Tiderne skifter, i et Tempo, i en Rækkefølge, der for Stabiliteten i det parlamentariske Liv er skadelig? Jeg mener, at i den Udvikling, vi har set med Hensyn til Partidannelser her i Landet siden 1920, kan der paavises en Række Eksempler, som underbygger denne min Opfattelse. Jeg skal ikke nævne Navne, men enhver, som følger med i vort offentlige Liv, vil være fuldt ud klar over Berettigelsen af denne Udtalelse. Og dernæst: Hvor mange af disse saakaldte Anskuelse, som man altsaa mener kan have Krav paa Repræsentation under visse nærmere Omstændigheder, hvor mange af disse er ikke Udtryk for en Klasseegoisme, som er præget af rent forbigaaende erhvervs-mæssige og økonomiske Tidsfænomener, uden at de indeholder grundlæggende principielle Ideer, der tager Sigte paa Samfundets Udvikling i Retning af forbedrede økonomiske, sociale, civilisatoriske Tilstande, eller tager Sigte paa Fremme af Almenvellet til Højnelse af Kultur og Levelfod inden for Helheden? Og naar saa Valgmaaden til den lovgivende Forsamling ikke animerer til at bøje slige Tendenser ind under de Hensyn, som Almenvellets Pleje kræver respekteret, men tværtimod animerer i modsat Retning, animerer til at splitte i Stedet for til at samle, ja, saa opstaa den Situation, som nu er rykket dansk parlamentarisk Styre faretruende nær.

Hvor mange Partier havde vi, da Grundloven af 1920 gennemførtes, og hvor mange har vi nu? Er der ikke en Tilvækst

paa en halv Snes Partier mindst? Og det ene efter det andet er jo under Udvikling. Ser man da ikke den Fare for Folkestyret, som dette i Virkeligheden indebærer, en Fare, som har præget Udviklingen i mange europæiske Lande siden 1920, hvor Folkestyret nu er afløst af Diktaturet i mere eller mindre absolut Form? Tyskland, Italien er Eksempler, flere af Randstaterne ligesaa, Polen, Grækenland; og visse Steder, hvor man i nogenlunde god Tid har set Faren, er man vendt tilbage fra de moderne Valgsystemer til Valgmaader, som virker samlende, som tvinger nuancerende Anskuelse ind mod hinanden, hvis de da skal vinde Ørenlyd og have Haab om Repræsentation i den lovgivende Forsamling. Lad mig nævne Frankrig. Tilbageslaget er her kommet saa sent, kom først, da man politisk og valutarisk stod ganske nær over for Sammenbrudet. Man vendte da tilbage til den gamle Enmandskredsvalgmaade og indførte en moderne Form for Omvalg. Det er ikke vanskeligt heller at nævne Eksempler paa, hvad Valgmaaden kan betyde som samlende Faktor omkring visse dybt-gaaende principielle parlamentariske Grundideer og derigennem til Betryggelse af en jævn og sund Udvikling og til Styrkelse af Folkestyret. Lad mig pege paa England, hvor disse moderne Principper ikke har fundet Indpas, og hvor derfor Partisplittelsen ikke har fundet en Grobund, saaledes som Tilfældet har været dels her i Landet, dels i mange andre Lande. Lad mig nævne vor nære Nabo mod Øst, Sverige, som stadig væk baserer sit Forfatningsliv paa Regeringsformen af 1910 og paa en Valgmaade, der har staaet sin Prøve, og dog vil det jo paa ingen Maade kunne siges, at det er et mindre sundt og veludviklet parlamentarisk Liv, der leves i Sverige, end Tilfældet er her i Landet.

I den Betænkning, som mine Kolleger og jeg, Venstre-Mindretallet i Udvalget, har afgivet, har vi i Enkeltheder redegjort for Mindretallets Opfattelse af Valgmaadens uheldige Sider, og der er derfor ikke nogen Anledning for mig til at gentage dette. Jeg forstod den ærede Ordfører for Udvalget (Holger Eriksen) saaledes, at han mente, at i Virkeligheden havde der ikke været saadan videre Uoverensstemmelse inden for Udvalget, hvad der har fundet